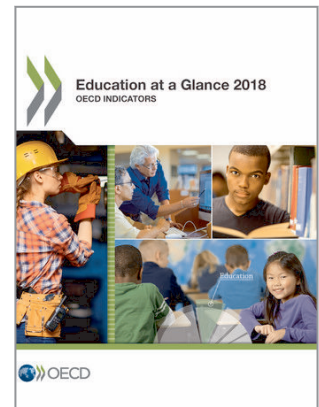

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2018

OECD Indicators

Summary in Estonian

Lugege tervet raamatut: 10.1787/eag-2018-en

Haridus lähivaates 2018

OECD näitajad

Eestikeelne kokkuvõte

Sotsiaalmajandusliku staatuse mõju hariduse võrdsusele kaldub suurenema kogu elu jooksul

Vaatamata hariduse omandamise märkimisväärsele laienemisele viimase kümne aasta jooksul, kalduvad need inimesed, kellel on madala haridustasemega vanemad (madala sotsiaalmajandusliku staatuse asendusnäitaja), pigem väiksema tõenäosusega võtma osa väikelaste haridusprogrammidest, lõpetama keskkooli ja minema edasi kõrgkooli kui need, kellel on vähemalt ühel vanemal kolmanda taseme haridus. Kuigi kahelt kolmandikult 25–64-aastastest, kelle vanemad ei ole lõpetanud keskkooli, oodatakse kõrgema haridustaseme omandamist kui nende vanematel, siis enamik neist omandavad keskerihariduse. Samane lugu on kolmanda taseme haridusega: OECD riikides moodustavad olemasolevate andmete kohaselt 18–24-aastased, kelle vanemad ei ole kõrgharidust omandanud, bakalaureuse-, pikaajaliste esimese astme või samaväärsete programmide puhul vaid 47% uutest sisseastujatest, kuigi nad esindavad 65% selle vanuserühma elanikkonnast. Need ebavõrdsused peegelduvad seejärel tööturul: neid, kes on omandanud ainult keskhariduse, palgatakse vähema tõenäosusega ning nad teenivad 65% võrreldes oma eakaaslastega, kellel on kolmanda taseme haridus.

Sooline ebavõrdsus eelistab hariduses tüdrukuid, kuid tööturul mehi

OECD riikides keskmiselt moodustavad olemasolevate andmete kohaselt poisid umbes 60% põhikoolis klassi kordama jäänutest ning nad lõpetavad selle haridustaseme väiksema tõenäosusega kui tüdrukud. Sellest tulenevalt on selle taseme lõpetanutest suurem osa tüdrukud. Samuti omandavad mehed kolmanda taseme haridust väiksema tõenäosusega kui naised: 2017. aastal oli OECD riikides keskmiselt 38%-l meestest vanuses 25–34 aastat kolmanda taseme haridus võrreldes 50% samas vanuses naistega ning see lõhe on viimase kümne aasta jooksul kasvanud.

Vaatamata paremale hariduse omandamisele on naistel endiselt halvemad tööhõive väljavaated. OECD riikides keskmiselt on töö 80%-l kolmanda taseme haridusega naistest, võrreldes 89% sama haridusega noorte meestega, ning ebavõrdsus suureneb madalama haridustaseme omandanute seas. OECD riikides teenivad kolmanda taseme hariduse omandanud naised keskmiselt ka 26% vähem kui sama haridustasemega mehed. See palgaline ebavõrdsus peegeldab soolist ebavõrdsust kõrge- ja madalapalgaliste õppevaldkondade vahel kolmandal haridustasemel, kuid see võib tuleneda ka suuremast tõenäosusest, et naised läbivad tegevusetuse või töötuse perioodi, mis võib palgatõusu viivitada.

Välismaal sündinud täiskasvanud ning immigrandi taustaga inimesed osalevad väiksema tõenäosusega hariduses ning naudivad edu tööturul

Olemasolevate andmetega riikides on esimese ja teise põlvkonna immigrandid bakalaureuse- või pikaajalise esimese astme programmide sisseastujate ja lõpetajate seas allaesindatud. Välismaal sündinud täiskasvanud, kes saavad võõrustajariiki 26-aastasena või vanemana, võtavad ametlikust ja/või mitteametlikust haridusest osa väiksema tõenäosusega kui nende kohalikud eakaaslased või need, kes saavad enne 25. eluaastat, kuna nad on vähem tuttavad võõrustajariigi haridussüsteemi ja keelega.

Enamikus OECD riikides on tööhõive määr välismaal sündinud, kolmanda taseme haridusega täiskasvanute seas madalam kui nende kohalike eakaaslaste seas, kuid vastupidist seisu võib näha madalama taseme hariduse omandanute seas. Need vastuolulised trendid peegeldavad katsumusi, millega välismaal sündinud, kolmanda taseme haridusega täiskasvanud peavad silmitsi seisma, et võõrustajariigis oma hariduse ja kogemuse eest tunnustust saada, ning välismaal sündinud ja madalama haridustasemega inimeste atraktiivsust töötajate seas seoses madalama palganõudega. Välismaal sündinud täiskasvanu on suurema tõenäosusega mittetöötav ja mitteõppiv noor (NEET-noor). Umbes 18% välismaal sündinud 15–29-aastastest on NEET-noored võrreldes 13% kohalike noorte täiskasvanutega.

Hoolimata riiklike kulutuste suurenemisest on märkimisväärne osa kolmanda taseme ja eelhariduse omandamise kogusummast saadud erasektori toetustest

Aastatel 2010 kuni 2015 kasvasid tegelikud kulutused õpilase kohta alghariduse tasemel, teisel tasemel ja teise taseme järgses, kolmanda taseme eelses hariduses 5% ja kolmanda taseme hariduses 11%. Haridusasutused on endiselt enamasti avalikult rahastatud. 2015. aastal tuli riigikassast 90% rahastusest alghariduse tasemel, teisel tasemel ja teise taseme järgses, kolmanda taseme eelses hariduses ja 66% rahastusest kolmanda taseme hariduses. Kuna kolmanda taseme haridust rahastavad suures osas leibkonnad, on riigid rakendanud finantssüsteeme, et perekondi toetada. Suurimate õppemaksudega riikides saab vähemalt 75% õpilastest kasu nendest laenudest ja toetustest.

Väikelaste hariduses ehk 3–5-aastaste laste suurema osalemismäära puhul suurenevad ka avaliku sektori investeeringud koolieelsetesse lasteasutustesse, ulatudes 2015. aastaks kokku 83% kogueelarvest. Viimasel kümnendil kasvas see osatähtsus kättesaadavate andmetega riikides 4 protsendipunkti võrra. Kuid OECD riikides keskmiselt käib üks kolmest koolieelses lasteasutuses olevast lapsest erasektori rahastatavas asutuses – see on suurem osa kui mõnes teises kolmanda taseme eelses haridustasemes.

Õpetaja ametis on endiselt suured soolised ebavõrdsused

Peaaegu kõik koolieelsete lasteasutuste õpetajad on naised, kuid kolmanda haridustaseme instruktorist on naine vähem kui üks kahest. Viimasel kümnendil on see sooline ebavõrdus hariduse esimesel ja teisel tasemel suurenenud ning kolmandal tasemel vähenenud. Eriti raske on meesõpetajate kaasamine sellesse kutsealasse: samal ajal kui naisõpetajate keskmine tegelik palk on võrdne teiste täiskoormusega ja kolmanda taseme haridusega naiste keskmise palgaga, on põhi- ja keskkooli meesõpetajate keskmine palk 77% kuni 88% teiste täiskohaga, kõrgharidusega haritud meeste keskmisest sissetulekust.

Kuid 2005.–2017. aastatel OECD riikides ja majandustes, kus on olemasolevaid andmeid, on põhi- ja keskkooli õpetaja seadusjärgne palk 15-aastase kogemusega ja oma riigis kõige tavalisemate kvalifikatsioonidega tõusnud 5–8% ning on tagasi majanduslanguse-eelsel tasemel. Õpetajatel on ka tugev stiimul töötada, et saada koolijuhtideks: koolijuhtide tegelikud palgad on vähemalt 35% kõrgemad kui õpetajate palgad ja vähemalt 20% kõrgemad kui teiste kolmanda taseme haridusega töötajate keskmised töötasud.

Muud järeldused

Regionaalsed ebavõrdsused hariduse omandamises kipuvad suurenema koos haridustaseme tõusuga. Suurimad erinevused omavalitsuste vahel on koolieelsesse haridusse ja alla kolmeaastaste laste hoolekandesse registreerimistes.

Pooltes OECD riikides ja majandustes, kus on olemasolevaid andmeid, premeeritakse koolijuhte ja õpetajaid, kes töötavad ebasoodsates või kauges piirkondades, lisakompensatsiooni näol.

Enamikus riikides otsustatakse õppetöö korraldamise juhised kooli tasandil, kuid planeerimise ja struktuuride, personalihalduse ja ressurssidega seotud otsused tehakse suurema tõenäosusega kõrgemal tasemel.

© OECD

Käesolev kokkuvõte ei ole OECD ametlik tõlge.

Käesoleva kokkuvõtte kasutamine on lubatud OECD autoriõiguse ja originaalse väljaande pealkirja mainimisel.

Erinevates keeltes kokkuvõtted on väljavõtted OECD esialgsest inglise- ja prantsuskeelsest väljaandest.

Lugege inglisekeelset täisversiooni OECD iLibrary's!!

© OECD (2018), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2018-en